

JORMA KURVINEN

SUSIKOIRA ROI
LAPISSA

JORMA KURVINEN

SUSIKOIRA ROI
LAPISSA

 SAGA
KOKKONEN

Jorma Kurvinen

Susikoira Roi Lapissa

SAGA Egmont

Susikoira Roi Lapissa

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1978, 2020 Jorma Kurvinen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726357240

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

1.

Kuormuri heidän edellään jarrutti. Sen punaiset jarruvalot välähtivät juuri auton tullessa mäen korkeimmalle kohdalle. Tomi tuki kädellään Roita. Koira luisui takapenkillä eteenpäin aina Lunkreenin hiljennellessä voimakkaammin.

- Mitä se oikein nyt? Peltivaari sanoi Lunkreenin vieressä punaisten taas välähdellessä.

- Olisko siellä poroja tiellä, Lunkreeni veikkasi ja vaihtoi kolmoselle.

He tulivat mäen päälle.

Tästä avautui mahtava näköala pitkästi eteenpäin. Soita. Metsiä. Etuoikealla upea tunturi.

Mutta vielä enemmän kuin maisema veti katsetta puoleensa mäen alla avautuvalle suoralle pysähtynyt autojono. Sen molemmissa päissä vilkkuivat siniset valot.

- Suurratsia, Tomi sanoi puoliääneen.

Lunkreeni hiljensi edelleen amerikanraudan nopeutta.

- Mikä niillä lienee, hän murisi.

- Meillä on ainakin kaikki kunnossa.

Heidän kaistansa oli kuitenkin vapaa. Jono oli pysäytetty toiselle puolelle tienreunaan.

Kuorma-auto valmistautui pysähtymään. Se pani jo vilkunkin päälle. Mutta nuori poliisimies, joka oli ohjaamassa liikennettä, viittoi sen jatkamaan matkaa.

- Mitä ne oikein hommaavat? Peltivaari sanoi.

He kolme, Peltivaari, Roi ja Tomi, katsoivat kaula pitkällä kahden jonon alkupäässä olevan auton tarkastamista. Lunkreeni joutui keskittymään ajamiseen. Hän ei malttanut olla hiljentämättä nopeutta ja avaamatta sivuikkunaa.

- Mistä on kysymys?

Vastaukseksi poliisi heilautti kädellään 'eteenpäin!' entistä käskävämmin.

- Antaa mennä vaan, hän hoputti.

Toiset poliisit, niitä oli neljä, tutkivat autoja. Lähimpänä seisovalla oli kädessään muovikotelossa oleva rekisteriote ja punainen ajokortti. Toinen avasi auton takaoven.

- Henkilöllisyyspaperit, olkaa hyvä!

He ohittivat tarkastajat.

- Mitä se oikein halusi niistä takapenkkiläisistä?
Peltivaari kysyi.

- Niitten paperit, Lunkreeni matki poliisin virallista ääntä.

- Kuulin minä sitten oikein, Peltivaari sanoi.

Kuormuri heidän edellään hiljensi vauhtia. Pysähtyi sitten kokonaan. Kuski työntyi näkyviin avaamastaan ovesta. Hänen äänensä kuului tänne asti:

- Mitä ne nyt?

- Hakevat pyssymiestä, joku kuormurin kohdalla olevasta henkilöautosta ilmoitti.

- On tappanut poliisin ja mitä lie muita.

Heidän takanaan tuleva auto tyytytti. Se oli punainen Rover. Iso matkailuperävaunu oli sen hinauksessa.

Kuormurin kuski heilutti kättään. Auto lähti hitaasti liikkeelle.

He eivät kuitenkaan päässeet ohittamaan jonoa. Sen toisen pään kohdalla liikennettä ohjaava konstaapeli nosti yhtäkkiä kätensä pystyyn ja pysäytti jonon. Hänen toverinsa huutelivat jotakin toisilleen ja juoksivat poliisiautoon, jossa kuski istui valmiiksi paikallaan.

Piiska-auto käännähti tiellä toiseen suuntaan, tuli pakilla liikennettä ohjailleen jeparin luo ja lähti heti miehen hypättyä kyytiin hälytysvalot palaen kohti kirkonkylää.

- Siellä on taas tapahtunut jotakin, Lunkreeni totesi.

- Jospa ne ovat päässeet sen jäljille, Peltivaari veikkasi. Kuorma-auto lisäsi nopeuttaan. Lunkreeni teki samoin. Siinä oli sen verran suoranpätkeä, että he pääsivät ohitse. Kuormuri antoi tyylikkäästi tietä.

Tomi raaputti Roin kaulaa.

- Älä ukko hermostu, ei ole enää pitkästi jäljellä.
- Me otetaan Hetasta polttoainetta, Lunkreeni sanoi.
- Te voitte siinä käydä pikku lenkillä, jos jaksatte sinne asti.

- Jaksetaan kyllä, Tomi lupasi.

- Mikä tunturi tuo on?

Peltivaari katsoi oikealle. Järven yli näkyi kaukaa edestä päin kaunismuotoinen taivaanlakea piirtävä viiva.

- Ounastunturi.

Äskettäin jonon keulapäässä ollut poliisiauto ilmestyi amerikanraudan taakse. Lunkreeni näytti viljulla merkkiä, että painukaa ohi vaan. Olisivat kai painuneet näyttämättäkin. Niillä pyöri sininen hälytysvalo katolla ja vauhti oli pitkästi toisella sadalla.

- Siihen kun sattuu puolikymmentä poroa tielle, niin selvä tulee, Peltivaari purnasi.

Tomi nielaisi takaisin kurkunpäähän nousseet sanat poliisien ja heidän reissun erosta. Nuo olivat hälytysajossa työssään, he menossa lomalle.

Tästä lomasta oli puhuttu koko viime talvi siitä hetkestä lähtien, kun Lunkreeni toi Peltivaarin 60-vuotispäiville pyöreäkylkisen konjakkipullon ja ilmoitti, että hänen lahjansa on siinä ja kalareissussa, jonka hän järjestäisi kesällä sanoipa tuo ruosteensyövä peltinpilaaja mitä tahansa.

Mitäpä isoisä olisi siihen sanonut. Peltimuori sanoi kyllä pitkin talvea sitten sitäkin enemmän, mutta äijät eivät olleet kuunnelleet niitä puheita edes kohteliaisuuden

vuoksi. Suunnitelivat vaan retkensä ja lupasivat vielä ottaa Roin ja Tomin mukaansa.

Nyt he sitten olivat tässä. Menossa samalle joelle, jolla Lunkreeni ja Peltivaari olivat nuoruusvuosinaan joskus neljäkymmentä vuotta sitten kulkeneet. Ne olivat aivan lapsuusajan kaveruksia, olleet yhdessä merilläkin. Kaksi maailman kovinta seiloria, mikäli niitten omiin puheisiin oli luottamista. Sitten ne olivat jääneet maihin ja toisesta tuli peltiseppä, toisesta liikemies. Mutta kaveruus kesti läpi elämän.

Joskus Tomista tuntui, että Peltimuori oli melkein mustasukkainen Lunkreenille. Sitä se oli sekin purpattaminen tästä kalareissusta.

- Enää kymmenen kilometriä Hettaan, Lunkreeni ilmoitti.

- Ja siitä kaksikymmentä kalavesille, Peltivaari jatkoi. Tomi tunsu jännityksen kihelmöivän ihollaan.

Huoltoasema oli tupaten täynnä autoja. Norjalaisia. Ruotsalaisia. Saksalaisia. Linjureita. Pikkubusseja. Henkilöautoja.

Tomu katseli suomalaisautojen rekkareita. Eteläsuomalaisia ne olivat.

Sveitsiläinen retkeilybussi lähti sopivasti liikkeelle ja antoi tietä tulijoille. Lunkreeni sai ajaa suoraan tankkaamaan. Nuori poika tuli avaamaan kuskin puolen oven.

- Täyteenkö?

- Täyteen. Ysikuutosta. Ja katsotaan sitten öljyt.

Poika kiidatti bensaletkun paikalleen.

He kaikki nousivat autosta.

- Roi vierelle!

Koira totteli. Sen silmissä oli selvä pyyntö, mutta Tomi ei malttanut lähteä vielä.

- Mitä täällä on oikein tapahtunut?

Poika avasi konepellin.

- Sarvisjärven veljekset mitä vähä ampuilleet toisiaan, kuului pellin takaa.

- Eikö siinä kuollut joku poliisikin? Lunkreeni tinkasi.

Poika ojentautui öljytikku kädessään pellin alta.

- Menis tänne puolikas.

- Unifloota, Lunkreeni ilmoitti.

Poika työnsi tikun takaisin ja otti öljypurkin laatikosta mittarin kupeelta. Yksi väännäytys, korkki auki öljytilasta ja neste valumaan sinne.

- Koipeensa se vain sai, kun yritti pidätystä, poika sanoi.

- Mutta Aapi on ruumiina.

Roi vikisi. Tomi lähti sen kanssa yli tien.

Koiran toimitellessa asiaansa Tomi katseli ympärilleen. Huoltoasema oli avainpaikalla. Melkein suoraan sen toisen sisäänajoväylän suulta lähti tie kohti Norjaa. Toinen tie jatkui kirkonkylälle ja sen läpi kohti Nunnasta. Se kulki aivan huoltoaseman vierellä virtaavan ojan yli. Siinä oli silta ja ojan varressa leirintäalueen mökkejä. Suoraan toisessa päässä, puoli kilometriä tästä eteenpäin, kohosi kumpareella Enontekiön kirkko.

Kun Tomi palasi Roin kanssa autolle, joku mies puhui Lunkreenin ja Peltivaarin kanssa.

- Eri jojele mie vaan teinä pyörtäisin. Net ovat nyt kummakki melko kuumina, niin talolliset ko poromiehekki.

- Kadehtivat toinen toistaan, Lunkreeni tulkitsi.

Mies katsoi häneen pitkään.

- Miksi sitä nyt nimitethän. Sie vissiin ilosta hyppisit, ko olisit katkerasti maksanu sisarossuuksia koko ikäs ja sitte sille, joka on saanu sun rahas, lahjoitethan valtijan toimesta isompi talo ko ittelläs on. Ja rakennethan lahjaksi semmonen palatsi että ittelläs ei ole unissakhan varaa siihen.

- Siis kateus, Lunkreeni toisti.
- Se oli jo kolmas talvi, ko niitten porot on kaihvanet kukkapenkitki ihmisten pihoista. Mie olin ite kuulemasa ko Olli varotti Aapia. Ei se mikhän yllätys ollu, että näin kävi. Ko jäis nyt siihen.

- Ettekö te sanonut, että se Olli joutui kiinni Ketomellassa? Peltivaari muistutti.

Mies työnsi kasvonsa melkein Peltivaarin nenänpäähän.

- Täällä on vielä muitakki jotka saavat leipänsä maanviljelyksestä, vaikka Olli linnaan raahataankhi.

- Tykit esiin vaan! Lunkreeni sanoi.

Mies vetäytyi kauemmaksi.

- Tulkaa joskus katsomaan talvela. Ku porot kaivaa porraspieletki etkä voi tehä mithän. Mutta lähepä kelkalla omaan puumettään, niin jo on lappalainen selän takana.

Peltivaari pudisti päätään.

- Kuulostaa melko katkeralta.

- Katkera voisit olla sinäki mejän asemassa. Käy nyt ensin tutustumassa niihin jojela. Toivothan että satutta sopivasti vastakkain. Se voi poromiehen ihailu pikkusen vähettä.

Peltivaari levitteli käsiään.

- Meille ei kuulu poromiesten ja maanomistajien riidat tippaakaan. Me käymme vain kalastamassa ja sillä siisti.

- Että käy pitkään, ko net saavat määrätä koko Lapista. Olkka niitten puolela vaan. Kaipa joskus näjettä mihin ootta asiat päästäny.

- Me emme ole kummallakaan puolella, Lunkreeni muistutti.

- Emmekä aio sotkeentua teidän keskinäisiin asioihinne. Mies hymähti.

- Jokainen lantalainen sanoo niin. Tet että ota kantaa mihinkään. Täällä tet oletta vain lomalla ja siellä te teette vain työnne. Näillä palkisilla met syrjäkylän äijäkki

ajatelhan vissiin jokainen enemmän ko te kaikki turistit yhteensä.

Lunkreenin huulilla käväisi hymy.

- Saatat olla oikeassa, hän myönsi.

- Mutta missään tapauksessa me emme sekaannu täällä teidän riitoihinne. Me olemme hakemassa vain lepoa ja rauhaa.

Mies katsoi Lunkreeni päästä jalkoihin. Kääntyi sitten tarkastelemaan Peltivaaria ja lopuksi Tomia ja Roita.

- Siinä tapauksessa tet saatatta olla menossa väärälle jojelle!

- Mitä tarkoitat?

- Sielläpähän tet sen näjette.

Mies käänsi heille selkensä ja kumartui tutkimaan mopoaan niin kuin ketään muuta ei olisi koko huoltoaseman alueella.

Peltivaari ja Lunkreeni katsoivat toisiinsa.

- Ei tämä muuta mitään, Peltivaari sanoi.

- Vai rupesiko poikia pelottamaan?

Molemmat miehet vilkaisivat syrjäilmällä Tomia ja Roita.

- Mitä siellä pitäisi pelätä? Tomi tarkensi. - Tietääkö kukaan?

- Eipä taida tietää, Lunkreeni sanoi painokkaasti.

- Ei ainakhan, kuului mopedin luota. - Ja se siinä pahinta onki!

Lunkreeni nykäisi auton oven auki. Tomi ohjasi Roin edellään takapenkille ja seurasi jäljessä. Miehet istuutuivat paikoilleen eteen.

Sanaakaan sanomatta Lunkreeni starttasi ja lähti ajamaan kirkonkylän läpi vievää tietä.

2.

Järven rannalla oli neljä kylän poikaa, suunnilleen Tomin ikäisiä tai vähän nuorempia. He lopettivat virvelöimisen, kun Lunkreeni pysäköi auton aivan lähelle venevalkamaa. Miesten lähdettyä ylös loivaa törmää, kohti kaupparakennusta, pojat tulivat lähemmäksi. Niitä kiinnosti autosta ulos hypännyt isokokoinen koira.

Tomi teetti Roilla harvoin mitään temppuja kenenkään huvittamiseksi. Roi ei ollut mikään ihmisten pelle. Mutta nyt hän lankesi 'näyttämään', vaikka tajusi itsekin mitä teki.

Roi syöksyi hakemassa rیمانpätkeä, jota Tomi heitteli, hyppi kahden vierekkäin olevan veneen yli ja ryömi hiekkaisessa maassa kasvavien heinätupsujen välissä niin matalana, että punasävyinen, tupsulatvainen harva heinikko todella kätki koiran.

Koko ajan kvartetti tuli yhä lähemmäksi. Lopulta pojat kiipesivät yhden kumollaan olevan veneen päälle istumaan kuin kunniapaikalle.

- Se ymmärtää puhheenki, yksi pojista sanoi.

Pystytukkainen vanttera kaveri.

Toiset nauroivat.

- Yritä Jouni puhua sille.

- Nääthä sie ko katot.

Tomi ei ollut kuulevinaan niitten pölinöitä.

- Roi vierelle!

Koira tuli hänen viereensä.

- Paikalla.

Auton takaikkunalla oli pussi, jossa oli viinerinpuolikas. Tomi haki sen ja asetti kivelle puolen metrin päähän Roin kuonosta.

- Ei koske.

Roi seisoj liikkumattomana. Olisi voinut kuvitella sen nukahtaneen paikalleen, jos ei olisi nähnyt miten kirkas vesitippa toisensa jälkeen tippui sen suupielistä. Ukkoparalla oli kuola suussa, kun se tuijotti herkkupalaan ja odotti.

- Saa ottaa.

Yksi ainoa salamannopea lotaisu ja viineri oli poissa.

Kööri veneen päällä henkäisi.

- Siinä se nähthin, Jouniksi nimitetty sanoi.

Pojan äänessä kuultava ihastus hiveli Tomin ylpeyttä. Hetken. Sitten hän häpesi itseään.

Hän kumartui ja halasi koira.

Roi tajusi anteeksipyynnön. Mutta se oli tyylikkäämpi kuin Tomi itse: koira ei edes heiluttanut häntäänsä, vaan oli niin kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Järveltä kuului kolahdus. Se kantautui veden pintaa pitkin kuin verkkojaan kokevan miehen vene olisi ollut tässä rannassa muutaman metrin päässä heistä. Tomi näki kalastajan istuutuvan keulatuhdolle ja tarttuvan airoihin.

- Alvi ostaa sulta tuon koiran, yksi pojista sanoi veneen päältä.

Tomi hymähti.

- Se ei satu olemaan myytävänä.

- Sie saat isot rahat, toinen poika sanoi äänessään hienoinen kateus.

- Siltä ei niin paljoa löydykään, että minä luopuisin Roista.

Pojat katsoivat toisiinsa. Koko neliapila nauroi.

- Sie et tiijä minkä verran sillan poroja, ensiksi puhunut sanoi.